

KÖLTSÉGVETÉSI
TANÁCS

MAGYAR
KÖZTÁRSASÁG

T/1745/6

**A Magyar Köztársaság Költségvetési Tanácsának
becslése *Az egyes nyugdíjbiztosítási tárgyú és más
kapcsolódó törvények módosításáról* szóló T/1745.
számú törvényjavaslat költségvetési hatásairól**

Budapest, 2010. november 29.

Összefoglaló

A Költségvetési Tanács a takarékos állami gazdálkodásról és a költségvetési felelősségről szóló 2008. évi LXXV. törvény (továbbiakban: KF tv.) 7. § (2) bekezdésének d) pontja alapján becslést (költségvetési hatásvizsgálatot) készít a külső tételek alakulására befolyással lévő törvényjavaslatokról. Ez alapján a Költségvetési Tanács becslést készített a kormány által 2010. november 19-én T/1745. sorszámon benyújtott indítvány (sAz egyes nyugdíjbiztosítási tárgyú és más kapcsolódó törvények módosításáról) költségvetési hatásairól. Az elemzésünkben szereplő számítások a 2010. november 8-án publikált, a 2011. évi költségvetési törvényjavaslatról alkotott vélemény készítése során felhasznált feltételezések és módszertanok alapján mutatják be a javaslat általunk becsült közvetlen és közvetett hatásait.

A javaslat közvetlenül érinti az öregségi nyugdíjakra fordított kiadásokat, közvetve pedig hatással van (a foglalkoztatás változásán keresztül) a személyi jövedelemadó- és járulékbévételekre, valamint (a fogyasztás változásán keresztül) a fogyasztási típusú adóbevételekre. A teljes hatást az öregségi nyugdíjkiadások dominálják. A javaslat költségvetési hatásait az alábbi táblázat foglalja össze.

1. táblázat: A javaslat hatása a külső tételekre
(Változás az alappályához képest, milliárd Ft)

Költségvetési év	2011	2012	2013	2014
Nyugdíjkiadásokon keresztül érvényesülő hatás	-11,0	-19,2	-32,0	-35,6
Közvetett hatások	-0,6	-2,8	-4,1	-4,1
Teljes hatás	-11,6	-22,0	-36,1	-39,7

Tekintettel arra, hogy már 2011-ben is negatív az egyenlegre gyakorolt hatás, a törvényjavaslat nem felel meg a KF tv. 6.§ (2) bekezdésében kimondott kötelező ellentételezési szabálynak.

1. A javaslat rövid leírása

A javaslat több ponton érinti a nyugdíjbiztosítási tárgyú törvényeket. A legjelentősebb változás, hogy 2011. január 1-ét követően a legalább 40 év jogosultsági idővel rendelkező munkavégzők életkoruktól függetlenül teljes öregségi nyugdíjra válnak jogosulttá. A hatályos szabályozás szintén lehetővé teszi a nyugdíjba vonulást a hosszú szolgálati idővel rendelkezőknek 62. életévük betöltése előtt, a korhatárra vonatkozó kedvezmény azonban legfeljebb két év. Jelenleg a 40 év szolgálati idővel rendelkező munkavégzők teljes ellátásra válnak jogosulttá az irányadó korhatárnál legfeljebb két évvel korábban, a legalább 37 év, ám 40 évnél rövidebb szolgálati idő pedig csökkentett ellátásra jogosít, hasonló korhatár kedvezmény mellett.

A javaslat új fogalomként határozza meg a jogosultsági időt, aminek tartalma eltér a hatályos jogszabály által alkalmazott szolgálati idő fogalomtól: a jogosultsági időbe a kereset tevékenységgel töltött és az azzal egy tekintet alá tartozó időszak, valamint a TGYÁS, GYED, GYES, GYET ellátások időtartama számít bele. A javaslat a 40 éves jogosultsági időn, mint általános feltételén túl megköveteli, hogy ebből legalább 32 évet kereset vagy azzal azonosnak tekintett tevékenység töltsön ki. A törvényjavaslat felhatalmazza a kormányt arra, hogy a kereset tevékenységgel azonos megítélés alá eső tevékenységeket és időtartamokat meghatározza. A becslés készítésekor elérhető jogszabályban nem rögzített információk alapján a jogosultsági időbe a felsőfokú tanulmányok és a szakképzés ideje nem értendő bele.

A javaslat további részei kisebb hatásúak és eljárási, kereset tevékenység melletti folyósítási, jogorvoslati, méltányossági és adminisztrációs kérdéseket érintenek. Ezen szakaszok költségvetési hatásai elenyészőek.

2. Közvetlen hatások

Az öregségi nyugdíjkiadások növekedése az intézkedés létszámnövelés hatására vezethető vissza, amely nem egyenletesen érvényesül a vizsgált időszakban. Az egyenlenség oka részben az egymást követő születési évjáratok eltérő létszáma, másfelől pedig a már létező, ám évről-évre eltérően érvényesülő szabályok hatása: azokban a naptári években és azokra a kohorszokra, amelyekre nézve már a hatályos szabályok is tartalmaznak könnyítéseket, az új javaslat kisebb relatív létszámnövekedést tud kiváltani. További szempont, hogy a kedvezményes feltételekkel nyugdíjba vonulók létszáma korlátozza a következő években új ellátás megállapítását kéri létszámát is.

2. táblázat: A javaslat hatására bekövetkező nyugdíjas létszámváltozás

Költségvetési év	2011	2012	2013	2014
Nyugdíjasok létszámának alakulása (alappályához képest)	9,100	15,100	20,900	23,700

Fontos megjegyezni, hogy a fenti létszámok csak a javaslat hatásait mutatják be, azaz a 2012-es létszámnövekedés például a 2012-ben a javaslat miatti új nyugdíj-megállapításokat tartalmazza, valamint a 2011-ben a javaslat okán nyugdíjazottak közül azokat, akik még 2012-ben sem vonulhattak volna nyugdíjba a jelenlegi javaslat hiányában. A kezdeti, viszonylag kismértékű létszámnövekedés oka az, hogy a már hatályos jogszabályok lehetővé teszik az 1952-ben és 1953-ban született, legalább 37 éves szolgálati idővel rendelkezőnk nyugdíjba vonulását 59. életévük betöltését követően. Azok a nők, akik 2011-ben vagy 2012-ben érik el a 40 éves jogosultsági évet (aminek meghatározása szigorúbb, mint a szolgálati évé), és nyugdíjba vonulások akadályát 59 évnél alacsonyabb életkoruk, kevesen lesznek, hiszen a javaslat által lehetővé tett nyugdíjba vonuláshoz már 18 éves korban el kellett kezdeni és folyamatosan fenn kellett tartani a jogosultsági idő felhalmozását. A 2013-as megugrás oka szintén a jelenleg

hatályos szabályozás, mivel ekkorra az 52-es és 53-as kohorszokra vonatkozó engedmények hatása már nem jelentkezik. E kohorszok megfelel jogosultsági id vel rendelkező tagjai ugyanis már nyugdíjban vannak (feltételezve, hogy a 37, 38 és 39 év szolgálati id vel rendelkezők is éltek a nyugdíjazás lehetőségével a csökkentett mértékű ellátás ellenére) - új, kedvezményes nyugdíjbavonulási szabály pedig a jelenlegi javaslaton nincs, így az összes 40 év szolgálati id vel rendelkezők a javasolt törvénymódosítás következményeként vonulhat nyugállományba.

A 2011-14-re vonatkozó, korévek szerinti, jogosultsági id megoszlásokat a korábbi évek új nyugdíj-megállapításaihoz tartozó szolgálati év megoszlásokból vezettük le, korrigálva azokat az egyes évjáratokhoz tartozó tanulmányi és születési statisztikák szerint, annak érdekében, hogy a szolgálati év megoszlásból megképezzük a jogosultsági id eloszlásokat. A tanulmányi és születési adatokat a KSH Munkaerő-felmérése alapján számítottuk.

A hosszú szolgálati id vel nyugdíjba vonulók várható ellátásának becslésénél az új nyugdíj-megállapítások átlagától való eltérések életkor és szolgálati év szerinti eloszlását vezettük tovább.

3. Közvetett hatások

3.1 Makrogazdasági hatások

Az intézkedés megváltoztatja a gazdaságilag aktívok számát; csökkenti a munka kínálatát. A munkakínálat csökkenése azonban nem egy-az-egyben jelent foglalkoztatottság csökkenést, hiszen a munkapiacról kilépők részben helyettesítik a munkanélküliek, részben pedig lehetőség van a nyugdíjba vonultak nyugdíj melletti foglalkoztatására. Modellszámításaink szerint¹ az aktivitás csökkenésének mintegy 2/5-e jelent tényleges foglalkoztatottság csökkenést az első évben.

A munkakínálat csökkenése feszesebbé teszi a munkapiacot, a munkaadók hajlandóak valamelyest magasabb bruttó béreket is fizetni, hiszen munkaerőt megtartani azért is jobban megéri, mert később nagyobb költséggel lehet munkavállalókat felvenni új pozíciókra. A megdráguló munkaköltségek alacsonyabb munkakereslethez is vezetnek. Ez pedig valamelyest csökkenti a GDP-t és mérsékli az inflációs nyomást. A GDP növekedésre gyakorolt negatív hatás 2011-2014 között 0,1 százalékra tehető, a versenyszféra foglalkoztatottság növekedése is 0,1 százalékkal lassul 2014-ig. A fogyasztás növekedése azonban alig változik, hiszen a bruttó bérek emelkedése többé-kevésbé ellensúlyozza az alacsonyabb foglalkoztatottság miatti rendelkezésre álló jövedelem csökkenést.

---

¹ Modellszimulációinkat Jakab-Kónya (2009) munkapiaci súrlódásokkal kibővített dinamikus, sztochasztikus, általános egyensúlyi (DSGE) modelljével készítettük el (Jakab, Z. és Kónya, I. (2009): „An open economy DSGE model with search-and-matching frictions: the case of Hungary”, kézirat).

3. táblázat: Az T/1745. sz. törvényjavaslat makrogazdasági hatásai
(Éves növekedési ütemek eltérése a 2010. augusztusi technikai kivetítéshez képest, százalékpont)

Költségvetési év	2011	2012	2013	2014
GDP	-0.1	-0.1	-0.1	-0.1
Fogyasztási kiadások	0.0	0.0	0.0	0.0
Bruttó állóeszköz-felhalmozás	0.0	-0.1	-0.1	-0.2
Export	0.0	0.0	0.0	0.0
Import	0.1	0.1	0.1	0.0
Fogyasztói árindex	0.0	0.0	0.0	0.1
Versenyszektor bérek	0.0	0.1	0.1	0.1
Versenyszektor létszám	-0.1	-0.1	-0.1	-0.1

3.2 Közvetett költségvetési hatások

Az intézkedés közvetett költségvetési hatásait a 4. táblázat foglalja össze. A nemzetgazdasági bértömeg csökkenése miatt a személyi jövedelemadóból (lakosság befizetései) és a járulékokból származó bevételek néhány milliárd Ft-tal csökkennek az alappályához képest, a GDP növekedési ütemének kis visszaesése pedig a gazdálkodó szervezetek befizetéseit is némiképp csökkenti. A fogyasztáshoz kapcsolt adók lényegében szinten maradnak. A küls kiadások területén a munkanélküliség csökkenése a passzív ellátások kis csökkenéséhez vezet. Összesen a közvetett hatások eredménye 2011-ben még 1 milliárd Ft-nál kevesebb, a következő években pedig 3-4 milliárd Ft-os egyenlegromlás.

4. táblázat: Az intézkedés közvetett hatásai a küls tételek egyenlegére
(Változás az alappályához képest, milliárd Ft)

Költségvetési év	2011	2012	2013	2014
Gazdálkodó szervezetek befizetései	-0,6	-1,4	-2,0	-2,5
Fogyasztáshoz kapcsolt adók	-0,2	-0,2	0,2	1,4
Lakosság befizetései	-0,3	-0,9	-1,2	-1,3
Munkát terhel járulékok és egyéb	-1,5	-3,1	-4,5	-4,9
Küls bevételek összesen	-2,6	-5,6	-7,4	-7,3
Küls kiadások összesen	-2,0	-2,8	-3,4	-3,2
Küls tételek összesen	-0,6	-2,8	-4,1	-4,1